

vare overstaaede, til Fabrikanterne havde vundet fornøden Erfaring; Arbejderne havde lært at bruge Maskinerne o. s. v.; og derefter skulde den falde bort. I den nyere Tid, som ogsaa det ærede Medlem, der talte først, hentydede til, er der i den Henseende sket en ikke ringe Forandring i Opfattelsen, og herhjemme anfører man forskellige formentlig gode Grunde for ikke længere at se paa Toldbeskyttelsen som et nødvendigt Onde eller en midlertidig Foranstaltning, men som et Gode, som noget varigt, som noget, man skal opretholde og helst styrke, udvikle og udvide. Som Grund derfor anfører man, hvad ogsaa den ærede første Taler i Dag gjorde: saaledes gøre de i andre Lande; og det ærede Medlem for 9de Kreds (Mourier-Petersen) hentydede ligeledes dertil og sagde: andre Folk maa antages at være mindst lige saa kloge som vi, naar de altsaa gaa den Vej i andre Lande, er det naturligt, at vi ogsaa gaa den samme Vej. — Man anfører fremdeles, at derved skaffer man Arbejde til en Del Arbejdere, som man ellers ikke kunde beskæftige her i Landet, og at man derved styrker Industrien — det er ogsaa altsammen kommet frem i Dag — udvider Hjemmemarkedet og derved gør det lettere f. Eks. for Landbruget at afsætte sine Varer.

Jeg skal hertil blot sige et Par Ord. Det, at man gør saaledes i andre Lande, kan jeg ikke se, indeholder nogen gyldig Grund for os til at gøre det samme. For det første er det jo slet ikke sikkert, at de kloge Folk altid handle klogt; man har jo det gamle Ord, at kloge Høns kunne ogsaa gøre i Nælderne — og dernæst er det ikke givet, at hvad der passer for et Land, ogsaa passer for et andet Land. Der er talt i Dag om Landbrugsbeskyttelse. Jeg skal blot eksempelvis nævne angaaende dette, at den Landbrugsbeskyttelse, der kan være virksom i et Land, vil vise sig ganske uvirksom og unyttig i et andet Land. Man kan derfor ikke her slutte saaledes — og det er netop om dette Forhold, det almindeligst nævnes: Hvad gøre de ikke i Tyskland, Norge og Sverige, hvorfor skulle vi saa ikke gøre det samme? Det passer ikke, hvad der siges: Naar de andre gøre det, skulle vi ogsaa gøre det. — Hvad angaar dette om Arbejderne, da vil jeg sige, at det er jo meget nyttigt at kunne skaffe vellønnet Arbejde til Arbejderne, naar dette Arbejde skaffes paa en naturlig Maade, naar dette i sig selv er naturligt. Men naar Arbejdet kun skaffes paa den Maade, at der i større

eller mindre Grad skal ydes offentlig Understøttelse til det, falder, synes mig, Herligheden bort. Der er talt i Dag om Papirfabrikkerne. Jeg skal nævne dette Eksempel, fordi det er et af de mest skrigende. Det kan være meget godt, at „De forenede Papirfabrikker“ skaffe Arbejde til 765 Mænd og Kvinder, tror jeg, det er, og at de lønne dem efter deres eget Opgivende 25 pCt. bedre, end man lønner det samme Fabriksarbejde i Sverige og Tyskland. Det er meget godt, men Herligheden forsvinder, naar man ved, at de, der købe Papiret her i Landet, maa betale ikke blot en Del af denne forhøjede Arbejdsløn, men det hele. — Og hvad Hjemmemarkedet angaar, vilde det naturligvis være en meget stor Behagelighed for Landbruget, hvis det kunde sælge alle sine Produkter herhjemme til samme Pris, som det nu kan faa i Udlandet, det er givet. Alle de Vanskeligheder, man har med Hensyn til Afsætningen til andre Lande, vilde man jo saa pludselig være over, disse Bidrag i Anledning af Eksportforholdene vilde man kunne spare, og man behøvede ikke at bryde sig om, hvilke Foranstaltninger andre Lande traf, sigtende til at hindre vore Landbrugsprodukters Indførsel; og de ere jo, som der ogsaa er blevet hentydet til i Dag, meget moderne, hvilke Former man saa end giver dem, enten det nu ligefrem er Indførselsforbud, eller det er en meget høj Fordyrelse af Indførselstolden, eller det er Karantæne, eller hvad man nu vil kalde det, naar det kun er beregnet paa at holde Produkterne ude. Det vilde være meget behageligt for vort Landbrug, hvis man kunde sælge alle sine Varer herhjemme. Det forekommer mig, at jeg en Gang har set noget om, at det er regnet ud, at hvis alting udvikler sig, som det har gjort i den senere Tid, saa vil det kunne antages, at der om et kvart Aarhundrede vil være saa mange Forbrugere her i Landet, at vi selv ville kunne være i Stand til at købe og bruge alt, hvad der produceres af vort Landbrug. Jeg tvivler nu paa, at vi naa saa vidt i de første 25 Aar, dersom vort Landbrug fremdeles holder sig i den Fremgang og med den Produktionsevne, som det hidtil har vist; men at fremkalde Hjemmemarkedet derved, at man fremkünstler en Industri med en talrig Arbejderbefolkning, som er i Stand til at fortære, hvad Landet kan frembringe, tror jeg vil være en meget daarlig Statsøkonomi. Skulde man først i dyre Domme understøtte Arbejderne, for at faa dem til at betale de Varer, man har, og de saa